

formation in childhood, their development and changes in various periods of life. The objectives of the discipline are to provide students with knowledge about the molecular basis of functioning and regeneration of cells and their derivatives, about morphogenesis processes and the adaptive and restorative capabilities of organs, with emphasis on the childhood peculiarities; to teach students to interpret the patterns of human embryonic development and to determine critical periods of embryogenesis, malformations, and aberrations.

The Department of Histology, Cytology and Embryology has introduced specialised training that enables paediatricians to meet the individual needs of their professional self-determination and the formation of clinical mind-set. The classrooms are equipped with stands, models, macro- and micro-samples to enhance better understanding of the development, structure and possible pathologies of tissue and organ formation. Visual aids and demonstrational materials contribute to a better comprehension of the processes of gastrulation, histo- and organogenesis, sources of development of structural elements of the human body and their age-related changes. A paediatrician must have a thorough knowledge of the histological structures of the child's body in order to assess specific conditions, as each age group has certain morphological and functional characteristics of tissues and organs. Having knowledge about the timing of the development of structures and forms of their restructuring is necessary to decide in specific cases whether these changes are manifestations of abnormalities that need to be corrected or whether they are the result of incomplete development of the child's functional system.

The use of modern methodological approaches to the study of the topic "Skin and its derivatives" encourages students to acquire quality knowledge about the peculiarities of skin structure at different ages, which will be used by future paediatricians to establish diagnoses, choose optimal treatment methods, prevent skin diseases and determine the types of skin care for children of different ages, especially newborns.

DOI 10.31718/2077-1096.23.2.2.91

УДК 378.147

Лобань Г.А., Фаустова М.О., Чумак Ю.В.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Полтавський державний медичний університет

Вперше на нормативному рівні поняття «академічна доброчесність» було закріплено у Законі України «Про освіту», що був прийнятий у 2017 році. У статті 42 Закону зазначено, що «Академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень». Згідно Закону структурно система забезпечення якості освіти має три складові: систему забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти); систему зовнішнього забезпечення якості освіти; систему забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти. Суб'єктами застосування принципів академічної доброчесності є учасники освітнього процесу: педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники, а також здобувачі освіти. Мета цього дослідження полягала в тому, щоб вивчити рівень знань здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти Освітньо-професійної програми «Медицина» Полтавського державного медичного університету з переліку та змісту порушень академічної доброчесності залежно від курсу навчання. Матеріали та методи. В дослідженні прийняли участь 117 здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти Освітньо-професійної програми «Медицина» Полтавського державного медичного університету. Серед них 73 особи навчалися на III курсі та 44 – на II курсі медичних факультетів університету. У дослідженні перевіряли здатність студентів розпізнавати плагіат, фальсифікацію, фабрикацію, списування, обман на конкретних прикладах. Респондентам був запропонований авторський опитувальник, що містив 10 ситуацій щодо різних питань академічної доброчесності, де здобувачі освіти мали виявити порушення за їх наявності. Опитувальник був анонімним, без зазначення прізвищ та імен, а також груп навчання здобувачів освіти. Проте він містив запитання щодо демографічних даних респондентів, таких як вік, стать та рік навчання. Висновки. Переважна більшість опитаних здобувачів вищої освіти другого і третього курсів Освітньо-професійної програми «Медицина» (відповідно 72,72% та 79,45%) мають достатній та скоріше достатній рівень знань з переліку та змісту порушень академічної доброчесності.

Ключові слова: академічна доброчесність, освітній процес, знання, опитування, курс.

Вступ

Академічна доброчесність є способом змінити цей світ. Але спочатку змінить університет, а вже потім – світ” – Юнгсуп Кім, учасник Конфе-

ренції Міжнародного центру академічної доброчесності. [1].

Вперше на нормативному рівні поняття «академічна доброчесність» було закріплено у Законі України «Про освіту», що був прийнятий у 2017

році [2]. У попередньому Законі України «Про освіту» 1991 року взагалі не було такого поняття. У статті 42 Закону зазначено, що «Академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень». Згідно Закону структурно система забезпечення якості освіти має три складові: систему забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти); систему зовнішнього забезпечення якості освіти; систему забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти [2]. Поняттям академічної доброчесності з аналогічним визначенням доповнено Закон України «Про вищу освіту», що був ухвалений 01.07.2014 року [3]. Одним із важливих елементів системи забезпечення якості в закладах освіти є система та механізми забезпечення академічної доброчесності. Суб'єктами застосування принципів академічної доброчесності є учасники освітнього процесу: педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники, а також здобувачі освіти.

На основі згаданих вище законів Полтавський державний медичний університет розробив власну Політику забезпечення якості вищої освіти і освітньої діяльності, яка базується в тому числі на принципах академічної доброчесності працівників університету та здобувачів вищої освіти [4]. З метою формування академічних цінностей, збереження фундаментальних принципів забезпечення якості освіти та розвитку освітнього середовища ухвалено Кодекс академічної доброчесності університету [5].

Тривала системна робота з формування академічної культури доброчесності серед студентства враховує наступні напрямки: просвітницькі заходи, практичні навчальні заняття з цієї тематики, поширення міжнародних практик в українських університетах. Це дозволить виховати покоління молодих спеціалістів, що є носіями нових цінностей в освіті, в науці та в суспільстві загалом.

Актуальність теми дослідження обумовлена важливим значенням політики академічної доброчесності для гарантування суспільству і кожному здобувачу якості освіти. Особливої ваги набуває якість медичної освіти, враховуючи, що збереження та покращення здоров'я окремої людини та суспільства в цілому можуть забезпечити тільки висококваліфіковані лікарі, які є професійно компетентними, відмінно знають свою справу, використовують світові досягнення в галузі медичної науки та є конкурентоспроможними в умовах розвитку сучасного суспільства.

Мета цього дослідження полягала в тому, щоб вивчити рівень знань здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Меди-

цина» Полтавського державного медичного університету з переліку та змісту порушень академічної доброчесності залежно від курсу навчання.

Матеріали та методи

В дослідженні прийняли участь 117 здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Медицина» Полтавського державного медичного університету. Серед них 73 особи навчалися на III курсі та 44 – на II курсі медичних факультетів університету.

У дослідженні перевіряли здатність студентів розпізнавати плагіат, фальсифікацію, фабрикацію, списування, обман на конкретних прикладах. З цією метою був застосований кейс-метод навчання. Респондентам був запропонований авторський опитувальник, що містив 10 ситуацій щодо різних питань академічної доброчесності, де здобувачі освіти мали виявити порушення за їх наявності. Кейси були сформульовані таким чином, що вимагали однозначної відповіді на них: «Так» або «Ні». Кожна правильна відповідь здобувача освіти на запитання кейсу оцінювалася у один бал. За кожну неправильну – зараховувався нуль. Сумарну кількість балів кожного здобувача освіти приймали за його рівень знань з переліку та змісту порушень академічної доброчесності і інтерпретували за п'ятирівневою шкалою Лайкерта, де 0 – 2 бали відповідали недостатньому рівню знань, 3 – 4 бали – скоріше недостатньому, 5 – 6 – скоріше достатньому, 7 – 8 – достатньому, 9 – 10 - високому рівню знань.

Опитувальник був анонімним, без зазначення прізвищ та імен, а також груп навчання здобувачів освіти. Проте він містив запитання щодо демографічних даних респондентів, таких як вік, стать та рік навчання.

Опитування проводили протягом осіннього семестру 2022-2023 навчального року.

Результати піддавали статистичній обробці за допомогою стандартного пакету програми IBM SPSS Statistics 22.0. Середнє значення, стандартне відхилення, мінімальна, максимальна частота значення та відсоток використовувалися для описової статистики. Для порівняння двох нормально розподілених груп використовували t-критерій Стьюдента. Результати вважали достовірними при $p < 0.05$.

Результати та їх обговорення

Встановлено, що серед 117 здобувачів магістерського рівня вищої освіти за ОПП «Медицина» загалом кількість дівчат, які прийняли участь у дослідженні, перевищувала кількість хлопців у 2,08 рази (Табл. 1). Характеризуючи ці показники за роками навчання, виявили, що серед опитаних другоккурсників дівчат було на 18,18%, а серед третьоккурсників – на 45,20% більше за хлопців.

Таблиця 1
Демографічні показники респондентів

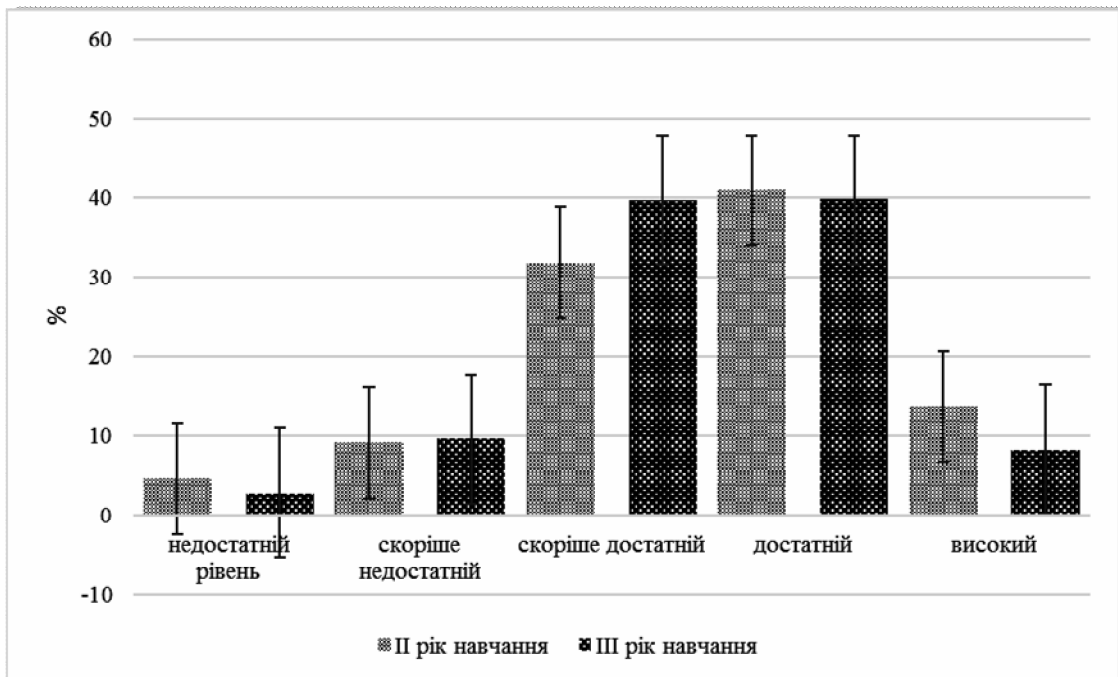
№ з/п	Рік навчання	Середній вік	Дівчата		Хлопці	
			Абс.	%	Абс.	%
1	II	19,35±0,88	26	59,09	18	40,91
2	III	20,83±0,94	53	72,60	20	27,40

Подібну тенденцію превалювання дівчат у дослідженні можна пояснити загальним домінуванням осіб жіночої статі серед здобувачів другого рівня вищої освіти за ОПП «Медицина» та їх більшою зацікавленістю у проведенні опитування та їх результатах.

В результаті дослідження встановлено, що в середньому кількість балів, отриманих при опитуванні здобувачами другого року навчання, становила 6,55±2,02 балів. Поряд з цим, для здобувачів вищої освіти третього курсу цей показник в середньому складав 6,33±1,67 балів. З цього випливає, що рівні знань щодо переліку та змісту порушень академічної доброчесності серед здобувачів магістерського рівня освіти ОПП «Медицина» як другого, так і третього курсів знаходилися в межах достатнього та скоріше достатнього рівнів.

Варто зауважити, що частка здобувачів другого року навчання, рівень знань щодо переліку

та змісту порушень академічної доброчесності яких виявився недостатнім (4,55%), у 1,5 рази перевищував частку таких респондентів серед представників третього курсу (Рис. 1). Поряд з цим, переважну більшість серед опитаних здобувачів II та III курсів ОПП «Медицина» 72,72% та 79,45% відповідно склали здобувачі вищої освіти зі скоріше достатнім та достатнім рівнями знань. Цікавим виявився той факт, що високий рівень знань щодо переліку та змісту порушень академічної доброчесності продемонструвало 13,64% респондентів другого року навчання в університеті, що виявилось майже на 6,0% більше, порівняно з даним показником здобувачів III курсу. Проте, варто відмітити, що максимальну оцінку у 10 балів отримали двоє осіб (2,74%) з числа студентів III курсу ОПП «Медицина», в той час як серед представників II курсу жоден не досяг цього рівня.

Аналізуючи отримані результати визначення рівня знань щодо переліку та змісту порушень академічної доброчесності серед здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Медицина», встановлено майже ідентичні результати для респондентів другого та третього років навчання. Проте, здобувачі II курсу мають вищі показники як недостатнього, так і високого рівнів знань зі зниженням частки респондентів зі скоріше достатнім рівнем знань, у порівнянні з даними опитаних студентів III курсу. Останні в

свою чергу, демонстрували високі показники скоріше достатнього та достатнього рівнів з низькою частотою недостатнього рівня знань щодо переліку та змісту порушень академічної доброчесності.

Отримані результати свідчать про те, що переважна більшість здобувачів вищої освіти як другого, так і третього курсів мають достатній і скоріше достатній рівень знань з переліку та змісту порушень академічної доброчесності. Це засвідчує, що здобувачі освіти мають знання та

уявлення про норми, якими забезпечується академічна етична поведінка, усвідомлюють відповідальність за її порушення. Вони мають ціннісні переконання та моральні якості, вимогливість до себе та інших, мотивацію до отримання якісних професійних знань. Як зазначила Тицька Я. О., етимологічно «академічна доброчесність» пов'язана з «навчальною та науковою порядністю» [6].

Проте, на жаль, частина студентів другого курсу (13,64%) і особливо третього курсу (12,32%) мають недостатній та скоріше недостатній рівень знань з переліку та змісту порушень академічної доброчесності. Це свідчить про те, що деякі здобувачі освіти толерантно ставляться до академічної недоброчесності, не завжди можуть її розпізнати та не розуміють її соціальної небезпеки. Досвід академічної нечесності, який можуть отримувати здобувачі освіти в наших університетах, – це початковий тренінг на подальше порушення законів [7]. Тому важливе значення під час навчання в університеті має політика академічної доброчесності, яка формує сучасний світогляд конкурентоспроможного, успішного, та затребуваного на ринку праці випускника [8,9].

Отримані результати вказують на те, що недостатній рівень знань з переліку та змісту порушень академічної доброчесності у невеликій групі здобувачів освіти не є занадто великою проблемою та не впливає на якість освіти в нашому університеті [10,11,12]. Проте, ці результати говорять про необхідність проведення роз'яснювальних лекцій, семінарів, практичних занять з цієї тематики та створення педагогічних умов забезпечення академічної доброчесності здобувачів освіти в академічному процесі. Особливо слід посилити цю роботу серед здобувачів освіти третього курсу ОПП «Медицина», де ми виявили більший відсоток здобувачів з недостатнім рівнем та менший відсоток з високим рівнем знань з переліку та змісту порушень академічної доброчесності.

Висновки

Впровадження принципів академічної доброчесності спрямоване на підвищення якості вищої освіти та забезпечення доброчесного навчання здобувачів вищої освіти. Важливим і правильним кроком у формуванні академічних цінностей і забезпечення якості освіти є створення Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного медичного університету, де зазначені політика, правила та норми академічної доброчесності, етичної поведінки та корпоративної культури.

Переважає більшість опитаних здобувачів вищої освіти другого і третього курсів ОПП «Медицина» (відповідно 72,72% та 79,45%) мають достатній та скоріше достатній рівень знань з переліку та змісту порушень академічної доброчесності.

Для підвищення рівня обізнаності здобувачів освіти необхідно підвищити педагогічні умови та засоби які посилять процес формування академічної культури доброчесності та забезпечать прийняття академічної доброчесності як єдиної моделі поведінки для всіх здобувачів освіти.

References

1. Osvitniy ombudsmen Ukrainy [Internet]. [Educational Ombudsman of Ukraine] [Internet]. Access mode: <https://eo.gov.ua/akademichna-dobrochesnist-zalezhyt-vid-usikh-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu/> (Ukrainian).
2. Zakon Ukrainy № 38-39 vid 05.09.2017. Pro osvitu [Internet]. [Law of Ukraine No. 38-39 dated 05.09.2017. On Education] [Internet]. Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (Ukrainian).
3. Zakon Ukrainy № 37-38 vid 01.07.2014. Pro vyshchu osvitu [Internet]. [Law of Ukraine No. 37-38 dated 01.07.2014. About higher education] [Internet]. Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (Ukrainian).
4. Polityka zabezpechennya yakosti vyshchoyi osvity i osvitn'oyi diyal'nosti Poltavs'koho derzhavnogo medychnoho universytetu [Internet]. [The policy of ensuring the quality of higher education and educational activities of the Poltava State Medical University]. [Internet]. Access mode: <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/polityka-zabezpechennya-yakosti-vishchoyi-osvity-i-osvitnoyi-diyal'nosti-pdmu>
5. Kodeks akademichnoyi dobrochesnosti Poltavs'koho derzhavnogo medychnoho universytetu [Internet]. [Code of Academic Integrity of Poltava State Medical University] [Internet]. Access mode: https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/w06zPTIU3h58RxfeqTTwy7bSS9MTfSDrxthHzK6.pdf?_ga=2.260142158.279325758.1645087204-136950666.1630497956 (Ukrainian).
6. Tytska YAO. Akademichna dobrochesnist' yak element systemy zabezpechennya yakosti osvity. [Academic integrity as an element of the education quality assurance system]. Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Yurysprudentsiya. 2018;34: 4-7 (Ukrainian).
7. Finikova TV, Artyukhova AE. Akademichna chesnist' yak osnova staloho rozvytku universytetu [Academic honesty as the basis of sustainable development of the university]. Kyiv: Takson; 2016. 234 p. (Ukrainian).
8. Ivakhnyuk TV, Khizhnyia YAV. Vyrishennya pytan' akademichnoyi dobrochesnosti u osvitn'onaukoviy diyal'nosti studentiv-medykiv [Solving issues of academic integrity in the educational and scientific activities of medical students]. Zbirnyk naukovykh ese uchasykiv naukovoho stazhuvannya «Akademichna dobrochesnist': vyklyky suchasnosti» Varslava, Pol'shcha. Instytut Mizhnarodnoyi Akademichnoyi i Naukovoyi Spivpratsi; 2019. p. 87-90 (Ukrainian).
9. Ryabushko OB, Klepets OV, Vatsenko AV, et al. Akademichna dobrochesnist' yak peredumova efektyvnoyi medychnoyi osvity [Academic integrity as a prerequisite for effective medical education] Suchasni vyklyky i aktual'ni problemy nauky, osvity ta vyrobnytstva: materialy XII mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi internet- konferentsiyi «Suchasni vyklyky i aktual'ni problemy nauky, osvity ta vyrobnytstva: mizhhaluzevi dysputy». Kyiv, 2021. P. 252-257 (Ukrainian).
10. Loban' GA, Faustova MO, Ananieva MM, Chumak Yu.V. Pidvyshchennya yakosti pidhotovky z mikrobiolohiyi, virusolohiyi ta imunolohiyi: stratehiyi y perspektyvy [Improving the quality of training in microbiology, virology and immunology: strategies and perspectives]: materialy navchal'no-naukovoyi konferentsiyi z mizhnarodnoyu uchastyu «Suchasni trendy rozvytku medychnoyi osvity: perspektyvy i zdotuky». Poltava; 2022. P.171-173 (Ukrainian).
11. Loban' GA, Ananieva MM, Faustova MO, et al. Otsinka mitsnosti zberezheniya znan' iz mikrobiolohiyi, virusolohiyi ta imunolohiyi v studentiv medychnoho fakultetu [Evaluation of the durability of knowledge retention in microbiology, virology and immunology among students of the Faculty of Medicine]: materialy naukovo-praktychnoyi internet - konferentsiyi z mizhnarodnoyu uchastyu «Aktual'ni pytannya kontroly yakosti osvity u vyshchykh medychnykh navchal'nykh zakladakh». Poltava; 2018. P.150-152 (Ukrainian).
12. Bobrova NO, Fedorchenko VI, Hancha OV, et al. Mizhdystyplinarna intehratsiya mikrobiolohiyi, virusolohiyi ta imunolohiyi z poperednimy i nastupnymy navchal'nymy dystyplinamy [Interdisciplinary integration of microbiology, virology, and immunology with previous and subsequent academic disciplines]: materialy naukovo-praktychnoyi internet- konferentsiyi z mizhnarodnoyu uchastyu «Aktual'ni problemy suchasnoyi vyshchoyi medychnoyi osvity v Ukrainini». Poltava; 2019. P.20-21. (Ukrainian).

Summary

ACADEMIC INTEGRITY AS AN IMPORTANT COMPONENT IN ENHANCING EDUCATION QUALITY

Loban' G.A., Faustova M.O., Chumak Yu.V.

Key words: academic integrity, educational process, knowledge, survey, course.

For the first time at the normative level, the concept of "academic integrity" was enshrined in the Law of Ukraine "On Education," which was adopted in 2017. Article 42 of the Law defines academic integrity as a set of ethical principles and rules that must be followed by participants in the educational process to ensure trust in the results of training and/or scientific achievements. The education quality assurance system has three structural components: the quality assurance system in educational institutions, the system of external assurance of the quality of education, and the system of quality assurance in the activities of management bodies and institutions that provide external assurance of the quality of education. The participants in the educational process who are subject to the principles of academic integrity are pedagogical, scientific-pedagogical, and scientific workers, as well as students of education.

The objective of this study is to assess the level of knowledge of students at the second (Master's) level of higher education in the "Medicine" program at Poltava State Medical University regarding violations of academic integrity depending on the course of study.

Materials and methods: The study involved 117 students at the second (Master's) level of higher education in the OPP "Medicine" program at Poltava State Medical University. Among them, 73 people studied in the third year and 44 in the second year of medical faculties at the university. The study tested the students' ability to recognize various violations of academic integrity, such as plagiarism, falsification, fabrication, writing off, and deception using specific examples. Respondents were offered an anonymous questionnaire containing 10 situations regarding academic integrity issues where they had to identify violations if present. The questionnaire also included questions about respondents' demographics, such as age, gender, and year of education.

Conclusion: The majority of the surveyed second- and third-year students in the "Medicine" program at Poltava State Medical University (72.72% and 79.45%, respectively) demonstrated a sufficient or rather sufficient level of knowledge regarding violations of academic integrity.